

É. R. ym.

vastaan

**Euroopan unionin neuvosto ja
Euroopan yhteisöjen komissio**

Yhteinen maatalouspolitiikka – Eläinten terveys – Naudan spongiforminen enkefalopatia ("hullun lehmän tauti") – Creutzfeldt-Jakobin taudin uusi muoto – Vahingonkorvauskanne – Sopimussuhteen ulkopuolinen vastuu – Yhteisön vastuu tilanteessa, jossa sen elimet eivät ole menetelleet lainvastaisesti – Vahinko – Syy-yhteys – Muotovirheet – Rinnakkaiset kansalliset oikeudenkäynnit – Vanhentuminen – Tutkimatta jättäminen

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio (ensimmäinen jaosto) 13.12.2006 II - 4928

Tuomion tiivistelmä

1. Oikeudenkäyntimenettely – Kannekirjelmä – Muotovaatimukset
(Yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 21 artikla; yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohta)

2. *Vahingonkorvauskanne – Itsenäinen luonne – Turvautuminen kaikkiin kansallisiin oikeussuojakeinoihin – Poikkeus – Mahdottomuus saada vahingonkorvausta kansallisessa tuomioistuimessa*
(EY 235 artikla ja EY 288 artiklan toinen kohta)
3. *Vahingonkorvauskanne – Vanhentumisaika – Alkamisajankohta*
(Yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 46 artikla)
4. *Sopimussuhteen ulkopuolinen vastuu – Vastuun syntymisen edellytykset*
(EY 288 artiklan toinen kohta)
5. *Sopimussuhteen ulkopuolinen vastuu – Vastuun syntymisen edellytykset*
(EY 288 artiklan toinen kohta)
6. *Sopimussuhteen ulkopuolinen vastuu – Vastuun syntymisen edellytykset*
(EY 288 artiklan toinen kohta)

1. Yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 21 artiklan ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan kannekirjelmässä on mainittava oikeudenkäynnin kohde ja yhteenveto kanteen oikeudellisista perusteista. Oikeusvarmuuden ja hyvän oikeudenkäytön takaamiseksi kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksenä on, että ne olennaiset tosiseikat ja oikeudelliset seikat, joihin kanne perustuu, käyvät ilmi ainakin pääpiirteittäin itse kannekirjelmästä, kunhan ne on esitetty johdonmukaisesti ja ymmärrettävästi. Jotta nämä edellytykset täyttyisivät, kannekirjelmästä, jossa vaaditaan yhteisön toimielimen aiheuttamaksi väitettyjen vahinkojen korvaamista, on ilmentävä seikat, joiden perusteella kantajan riitauttama toimielimen toiminta voidaan yksilöidä, ja syyt, joiden nojalla kantaja katsoo, että tämän toiminnan ja aiheutetuksi väitetyn

vahingon välillä on syy-yhteys, sekä vahingon laatu ja sen laajuus.

(ks. 34 kohta)

2. EY 235 artiklan ja EY 288 artiklan toisen kohdan mukainen vahingonkorvauskanne on tarkoitettu itsenäiseksi oikeussuojakeinoksi, jolla on oma tehtävänsä oikeussuojakeinojen järjestelmässä ja jonka nostamisen edellytykset määräytyvät sen tarkoituksen perusteella. Vahingonkorvauskannetta on kuitenkin tarkasteltava koko yksityisten oikeussubjek-

tien oikeussuojajärjestelmään nähden, ja kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksenä voi näin ollen joissakin tapauksissa olla se, että on turvaututtu kaikkiin sisäisiin oikeussuojakeinoihin, jotka ovat olleet käytettävissä kansallisen viranomaisten tekemän päätöksen kumoamiseksi. Jotta näin olisi, kyseisillä kansallisilla oikeussuojakeinoilla on lisäksi tehokkaasti turvattava asianomaisten yksityisten oikeussuoja ja mahdollistettava korvauksen saaminen väitetystä vahingosta.

Tilanne ei ole tällainen silloin, kun yhtäältä niitä vahinkoja, jotka kantajat väittävät kärsineensä, ei ole mahdollista saada edes osittain korvatuiksi kumoamalla tietty tai tietyt kansallisten viranomaisten toimet ja kun toisaalta kantajien esittämä vahingonkorvausvaatimus perustuu sellaisiin lainvastaisuuksiin, joihin neuvoston ja komission väitetään syyllistyneen. Kun otetaan huomioon erityisesti se, että yhteisöjen tuomioistuimilla on EY 288 artiklan perusteella yksinomainen toimivalta ratkaista riidat, jotka koskevat yhteisön aiheuttaman vahingon korvaamista, kansallisilla oikeussuojakeinoilla ei tällaisessa tapauksessa tosiasiallisesti voida taata kantajille sitä, että heidän oikeutensa turvataan tehokkaasti eli että heidän väittämänsä vahingot tulisivat kokonaisuudessaan korvatuiksi.

Kun samaa vahinkoa koskee kaksi vahingonkorvauskannetta, joista toinen on

nostettu jäsenvaltiota vastaan kansallisessa tuomioistuimessa ja toinen yhteisöä vastaan yhteisön tuomioistuimessa, voi ennen sen vahingon määrän määrittämistä, josta yhteisön katsotaan olevan vastuussa, osoittautua tarpeelliseksi odottaa, että kansallinen tuomioistuin lausuu jäsenvaltion mahdollisesta vastuusta, jotta vältetään se, että kahden eri tuomioistuimen näkemyserot johtavat siihen, että kantaja saa riittämättömän korvauksen tai liiallisen korvauksen. Tämä kysymys ei kuitenkaan koske yhteisön tuomioistuimessa nostetun kanteen tutkittavaksi ottamista vaan ainoastaan ja tarpeen sitä vaatiessa sen korvauksen lopullisen määrän määrittämistä, joka yhteisön tuomioistuimen on myönnettävä.

(ks. 40–42 kohta)

3. Viiden vuoden vanhentumisaika, josta yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 46 artiklassa määrätään sopimussuhteen ulkopuolista yhteisön vastuuta koskevien kanteiden osalta, alkaa kuitenkin kulua vasta, kun kaikki vahingonkorvausvelvollisuuden perusteena olevat edellytykset ovat täyttyneet, ja erityisesti silloin, kun kysymyksessä on lainsäädäntötoimesta aiheutuva vastuu, kyseinen

määräaika voi alkaa kulua vasta, kun tästä toimesta aiheutuvat vahinkoseuraukset ovat syntyneet. Siinä tapauksessa, että uhri voi vasta myöhemmin saada tietoonsa vahingon aiheuttavan tapahtuman, määräaika ei hänen osaltaan voi alkaa kulua ennen kuin hän voi saada tiedon siitä.

omainen toimielin on ilmeisesti ja vakavasti ylittänyt sen harkintavallalle asetetut rajat. Jos tällä toimielimellä on harkintavaltaa hyvin vähän tai ei ollenkaan, jo pelkän yhteisön oikeuden rikkomisen voidaan katsoa olevan riittävän ilmeinen rikkominen.

(ks. 49 kohta)

Silloin kun yksi näistä edellytyksistä jää täyttymättä, kanne on hylättävä kokonaisuudessaan, eikä muita edellytyksiä ole tarpeen tutkia.

4. Yhteisö on sopimussuhteen ulkopuolissa vastuussa toimielintensä lainvastaisesta toiminnasta EY 288 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetulla tavalla ainoastaan, jos kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät: toimielinten moitittu toiminta on lainvastaista, vahinko on tosiasiaassa syntynyt ja toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys.

(ks. 99–101 kohta)

5. EY 288 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetun syy-yhteyden katsotaan olevan olemassa silloin, kun asianomaisen toimielimen menettelyn ja väitetyn vahingon välillä on välitön syy-seuraussuhde, ja kantajan on näytettävä tämä suhde toteen.

Ensimmäisen edellytyksen osalta edellytetään, että näytetään toteen sellaisen oikeussäännön riittävän ilmeinen rikkominen, jonka tarkoituksena on antaa oikeuksia yksityisille. Siltä osin kuin on kyse vaatimuksesta, jonka mukaan rikkomisen on oltava riittävän ilmeinen, ratkaisevana kriteerinä, jonka perusteella kyseisen vaatimuksen voidaan katsoa täyttyneen, on se, että yhteisön asian-

Eläinten ja ihmisten terveyttä koskevan alan kaltaisella alalla tällaisen syy-yhteyden olemassaolo on vahvistettava ottamalla lähtökohdaksi tarkastelu, joka koskee sitä, minkälaisia toimia yhteisön toimielimiltä voitiin vaatia, kun otetaan huomioon kyseisen ajankohdan tieteelli-

sen tiedon taso. Lisäksi sellaisissa tapauksissa, joissa menettely, jonka väitetään aiheuttaneen kyseisen vahingon, perustuu itse asiassa toimimatta jättämiseen, on erityisen tarpeellista varmistua siitä, että moitittu toimimatta jättäminen on tosiasiassa aiheuttanut kyseisen vahingon ja ettei kyseistä vahinkoa ole voinut aiheuttaa muu menettely kuin se, josta kyseisiä toimielimiä syytetään.

(ks. 103, 133 ja 134 kohta)

6. Mikäli vahinko on aiheutunut sellaisesta yhteisön toimielinten menettelystä, jonka lainvastaisuutta ei ole näytetty toteen, yhteisö voi joutua sopimussuhteen ulkopuoliseen vastuuseen silloin, kun seuraavat edellytykset täyttyvät kumulatiivisesti: vahinko on todella syntynyt, vahingon ja yhteisön toimielinten menettelyn välillä on syy-yhteys ja kyseessä oleva vahinko on epätavallinen ja erityinen.

(ks. 153 kohta)